

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félvre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felölös szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség: Sz.-István-u. 3. sz. Kiadóhivatal: Szt.-István-tér 1. sz. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 20 kr.

A szünet.

A komédiának vége van. Nem óhajtja látni senki, „hogyan volt“, sem nem tapsol a publikum. Tulajdonképpen nem is volt publikum az egész komédiához.

A karzaton itt-ott üdöngött néhány vidékről felvetődött választó, a padokban is alig lehetett tallozni a képviselőket, miniszter pedig oly kevés volt, hogy még a gorombaságaiért sem szidták, nehogy megugorjon és a képviselő urak magukra maradjanak. Az ország pedig semmi érdeklődést nem mutatott a parlamenti ülések iránt, sem a mű-hecczek, sem a vizenyős viták idején.

A régi idők s vele a parlament dicsőége lejárt. Régen volt az, mikor egy-egy érdekesebb ülés után egymás kezéből kapkodták az emberek az esti újságokat, mikor a háznagyai hivatal nem birt elég jegyet adni az ülésre, mikor mágnás hölgyek, magas állású urak töltötték meg a karzatosokat, mikor a kormány még tartott a pártoktól s mikor az ország még adott valamit a parlamentre.

Ma hallunk obstrukcióról bolond időkben s látjuk leszerelve az obstrukciót semmiért. Látunk provizóriumos kormányzást öt percz alatt engedélyezve; 9 milliós átkosnak hirdetett préniumot két percz alatt megszávozva, hitelszövetkezeti, károsnak beigazolt javaslatot törvényörre emelve; inkompatibilitást sutba dobva, immunitásnak a nyakát

kicsavarva; sok mindent láttunk, csak parlamentet nem, mely bírálta s melynek volna ereje bírálását érvényre is juttatni. Az ülések fináléja bizonyára szenzációs volt és — jellemző.

Két ember hibázott, mert könyvet adott ki. Nem ők írták, csupa idézet a könyv, nem is ebben hibáztak, hanem abban, hogy kiadták. Miért tették? Kinek használtak vele? Senkinek, de ártottak egy symbolumnak, egy névnek, amelyet a magyarságtól nem lehet elválasztani, mely névhez szabadságharcunk minden emléke hozzátűződik. Az egyik kiadó Zimándy meghirdeti könyvét egy néplapban s a hirdetésben egy jótékony főur bökezüségére czélzó, mely lehetővé teszi a munka olcsó terjesztését. A szerkesztő Lepsényi észre veszi a hirdetést, kidobhatja a lapból, de Zimándy betéteti másodszor is. Erre Lepsényi felszólítja, hogy a hirdetésért vállalja el a felelősséget, kijelenti lapjában, hogy a munkát nem expedálja, s hogy egy folyton gyanúsított, rágalmazott s mert katolikus érzelmű, hát „fogel frei“ főurat újabb gyanúsított megövjön, a képviselőházban minden igaz és mű-felháborodásnak eleget tesz bocsánat kérés által.

Zimándy nem áll helyt a jogtalanul közé tett hirdetésért, Lepsényi megalázza magát miatta s akkor két képviselő megtámadja és tetteleg inzultálja. Érdekes ezt a két urat közelebből megnézni. Olayra még nem régen is azt kiabálták a saját

pártbelijeit, hogy menjen át a kormány-pártra a beszédje után csak a kormány éljen; — akkor is a néppárt elleni elvakultság csuszattatta el a nyelvért. Pichler úr ugyanaz, akinek Kossuth némi kellemetlen ügyből kifolyólag a pénzkezelés helyett a politikai pályát tüntette fel mint igen ajánlatost, ez az úr is saját pártja által lett leintve egy alkalommal, mikor baráti jóbort nyújtott a kormánynak a néppárt üldözésében. Ez a két úr vindikálta magának azt a jogot, hogy felháborodjon más cselekedete felett és védje Kossuth emlékét.

Kellemetlen összetalálkozása a dolgoknak, hogy Kossuth párti mind a két úr, abból a pártból való, mely tiszta, illetőleg éppen nem tiszta felekezeti türelmetlenségből tépte szét a régen oly hatalmas függetlenségi pártot Kossuth és Ugron frakciójára, s mely a kormányra és viszont szavazott az Ugron-féle függetlenséggel szemben.

Csupa nem katolikusok ülnek ezen a párton s az egyházpolitikai viták idején is, legújában is sokszor elárulták közbeszólásaik felekezeti gyűlölködésüket.

Jó lesz ezt észben tartani a választásoknál, hogy ez a frakció az, mely képes a kormánnyal való bizalmaskodásig elmenni elvein keresztül és egy katolikus pap gyalázatos ütlegetésén a türelem nagyobb dicsőségére.

A politikai munkáról nincs mit írni.

Paripán világga.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárczája. —

Írta: Kincs István.

Hogy valaki tarisznyát kerit a nyakába, botot fog a markába s úgy ered neki a legszörlebb országutnak, azt még értem: a Magyarországa szakadó mezitlábba idegen náció mind ilyenét felszereléssel üzi a boldog kéjutazást, de hogy valaki hatszáz forintos paripa hátára kápon s azután forint pénz és szenzal nélkül dühös vágatást ügessen cél nélkül előre, az csak amolyan elkeseredett embertől telhetik, milyen már Siró Benedek volt.

Gazdag ember hírében állott. Nem mintha nagy summa földje lett volna, dehog. Alig pár hold állott a neve után a sóthi telekönyvben hanem volt két paripája, milyen a századik uraságnak nincs és volt olyan csinos derék felesége, milyen senkinek széles e világon. Ebből állott a gazdagsága. A paripát maga nevelte magának, a feleségét pedig az Urísten adta és együttvéve olyan gazdagságot képviseltek, hogy Siró Benedek nem cserélt volna még a kiskirálysággal sem.

Boldog volt, olyan boldog, a milyen az emberfia ebben az árnyék világban egyáltalán csak lehet. A lovait drága pénzért nem adta, a feleségét... no igen azt meg úgy se kérte senki, mert hát ők halálos holtig fogadtak az oltár előtt hűséget egymásnak s az a szövetségi szent frigy úgy összehoronzta őket, hogy

hat ökör legyen, melyik közöttük az istrángot elszakítsa.

S lám annak az istrángnak az elszakítására mégis egyetlen paripa is elegendő volt. Ki hitte volna!

Ugy történt, hogy az ördög megirigyelte Siróék házastársi boldogságát. Rávette a kormányt, hogy szedessen adót s mert nálunk végrehajtó nélkül a legbecsületesebb ember is három hétig kapálja a tüle tövét, mielőtt fizetne, azért Guba Szvetozár a bírósági végrehajtó megindult vala az ő rabló hadjáratára. Bolátogatott természetesen Siró Benedekhez is. Hanem hát perze, hogy hiába. Nem találattott az egész házban olyan megtévelyedett bankó, melyikből az adó kifutotta volna. A végrehajtó mindazonáltal csöppet se jött zavarba, szépen kiosont az istállóba s ott egyik paripát, már mint Siró egyik büszkeségét szemelte ki áldozatul a magas kormány telhetetlenségének.

Siró Benedek, az igaz, vasvillával kergette meg azt a gazembert, hanem a lovat nem tudta megmenteni. Azt bizony eladták még pedig valóságos csaf áron.

— Százötvenhét forint! — hiabált a kisbír — százötvenhét forint először... másodszor... senki többet?... százötvenhét forint harmadszor!

— A gróf uré! — szólalt meg valaki hátul.

Szegény paripa fájdalmasan nyertett. Az fájt-e neki, hogy az ő szerető régi gazdájától válnia kell, vagy hogy azt röstelte a miért

olyan potom árt adnak csak érte? Ki tudja? Annyi azonban bizonyos, hogy nincsen gyalázatosabb valami az ilyen licitálásnál. Hogy fojtának meg azt a kölyket gyermekkorában, ki később végrehajtónak akar szegődni.

Siró Benedeknek tehát megcsappant a gazdagsága. Egy paripája volt már csak meg a felesége. De mit csináljon azzal az egy paripával? Egyesben járjon vele? Járjon vele a ludvércz, dehog fog ő egyesbe, hiszen az csak zsidónak való mesterség: ország-világ megvetné érte. De hát mit csináljon az Isten szent szerelméért? Vegyen magának másik lovat? De hát abból a száz forintból, mennyi az első lóbol megmaradt; abból alig kerül olyan lóra, melyik egy-egy rugásra és ficzkándozásra is elszánja magát, amolyan fiakkerlónak való fáradt dög meg nem kell neki, ha mások fizetnek meg érte, hát akkor sem. Azután meggondolja, neki a csikóival ugy sincsen soha szerencséje. Esztendőszám reménykedik s ha egyszer teljesednek a reménye, akkor meg a komisz fráterje, egzekutor ehül meg rá. Igazán elkeseredett, elkeseredett annyira, hogy szinte teljesen elment a kedve a lótol. Azután a birtoka alig tesz ki nyolcz holdat, annak hát megint felesleges az a két táltos, hiszen Isten a tanuja, alig termel több zabot, mint a mennyit az a két állat megesszik. Szegény tyukok azért kaparásznak annyit is trágnyadombon, mert hát így akarnak ők is néhány zabszemben részesülni. Szóval, no mindent összevéve Siró Benedek arra a meggyőződésre jutott, hogy hát szegény ide, szegény

Mai lapunk 6 oldal.

Beszélték néha, nem tettek semmi értékest soha s most — pihenni térnek.

Mint Szilágyi mondta: boldog vakációt s hozzá tehetjük: nyugodt lelkiismeretet az üdülő kimerült honatyáknak.

P-y.

— A főrendiházból. A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága tegnap délelőtt 11 órakor Szabó Miklós elnökelete alatt ülést tartott. Huszt község határából egyes területeknek Veléte ugocsa megyei községhez való átköszelése tárgyában hozott képviselőházi határozat elfogadását és a belügyminiszteri jelentés tudomásul vételét ajánlja a bizottság a főrendiháznak. Ezután a közjogi törvénykezési és pénzügyi bizottság tartott ülést. Targyalatott a nyilvános betegápolás költségeinek fedezéséről szóló törvényjavaslat. A belügyminiszter és dr. Korönyi Frigyes ismételt felszólalása után a javaslatot változatlanul elfogadták.

— A katolikus autonómia. A katolikus autonómiai kongresszus kilenczes albizottsága tegnap délután folytatta tegnapelőtti megkezdett tanácskozásait, melyekben megállapította az autonómiai szervezetre vonatkozó általános elveket.

— A kvótahizottság ülése. A kvótahizottság június 23-án, csütörtökön délután öt órakor ülést tart, melyben a bécsi ut előtti szükséges megállapodások fölött tanácskozik. Ez üléseben fogja, mint halljuk, Falk Miksa, a bizottság előadója a maga számításait előterjeszteni.

— Az állami vasgyárak új igazgatója. Lukács László pénzügyminiszter Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg Maurer Vilmos kir. tanácsos, m. kir. államvasuti főfelügyelőt bízta meg a m. kir. államvasutak gépgyára és a díszgyári m. kir. vas- és acélgépgyár kezelése körül felmerülő pénzügyi igazgatási teendők ellátásával. Az említett gyárakra vonatkozó számvevőszolgálat elvégzésére Marek Károly dr. kir. vasműszaki számvizsgálót osztották be ideiglenes szolgálat-tételre a kereskedelemügyi miniszteriumba.

— A pánszláv ünnep. Prágában a szlávok tegnap ünnepelték Palackynak, a híres cseh történetírónak születésnapja századik évfordulóját. Ezt az alkalmat használták fel, hogy dokumentálják a világ összes szlávainak szolidaritását, mely nemcsak az elméletben, hanem a gyakorlatban is megvan. Az ünnepen ott volt

oda, neki bizony két tehen is megtenni. Fájtn neki a lovaktól megvalni, de hát mit csináljon? Az egyiknek bottal ütheti már a nyomát, hadd menjen hát a másik is utána. Palásthy gróf csakhogy megkaphassa a párját, hatszáz pöngöt kínál neki a nemes állatért. A kísértés igen nagy, nehéz neki ellentállani. Hanem előbb meg akarta azt is tudni, minő véleményével volna felőle az édes kedves felesége. Egyszer meg-szólitotta:

— Hallod-e Magdolna! — mondá erőltetett nyugodtsággal — két lovunkból, mint tudod eddig csak egy maradt s tartok tőle az ördög azt is elviszi nemcsakára.

— Hogy-hogy? — emelte meg fejét büszkén a szép asszony.

— Hát csak úgy, hogy magam szegem a nyakát: eladom.

— Eladod? — tört ki ijedten Magdolna. — El biz én. Mert hunczut legyen a nevem, ha fölcsapok rongyos zsidónak. Azok járnak faluhosszat egyesben.

— És aztán? Talán a birtokot is eladod?

— Nem ettem meszet.

— Hát ló híján magad hazud majd az ekét?

— kérdezte gúnyosan az asszony.

— Dehogy huzom. Vesszek két tehenet, a szentul szarvasmarhával bróblók szerencsét.

Magdolna pillanatra összeránczolta szép magas homlokát. Hanem egy szó kevés, de annyit sem mondott. Az ura folytatta:

— Ládd-e, neked is könnyebbégedre leszen az. Mert hát tudod, a tehenet meg is lehet fejni, aztán meg zab se kell neki, a patkolás

Koniarov orosz tábornok is és gyújtó beszédet mondott a németek ellen, melyet az asszavakkal fejezett be: „Az öndk ügye a miénk is. Igaztalanságot nem tűrünk és ha majd elértük azt, hogy a német elemet visszaszorítottuk oda, a honnán jött, mi is nyugodtabbak leszünk és elintézzük apróbb viszáljainkat. Ott volt Magyarországból a hírhedt pánszláv agitátor, Dulla Máté is, a ki ez alkalommal sem szünt meg rágalmaival terjesztani arról az országról, melynek kenyerét eszi.

A Felmayer-gyár vizjoga.

Lapunk múlt számában ismertettük a vizjogi törvényt és éppen a „legilletékesebb“ helyről leaddott czáfolat alapján egybevetettük a törvény követelményeit azokkal az intézkedésekkel, a melyeket a hatóság ez ügyben tett.

A „Székesfehérvári Hírlap“ tisztelt lap-társunk mai számában „bizonyítékokban gazdag“ czáfolattal teszi tönkre az általunk írottakat. Minden sorunkat megczáfolja és a kis gyermek által is megérthető argumentumokkal igazolja be, hogy az általunk írottakból semmi sem igaz, az egész csak hallucináció.

A meggyőző bizonyítékok hatása alatt ime töredelmes vallomást teszünk:

Vizjogi törvény nem létezik Magyarországon. Az általunk ismertett paragrafusok a mi hallucinációkon alapszanak. A két lap-társunk által közölt czáfolat adatai is csak a mi képzeldősünkben van meg. Elismerjük továbbá, hogy a polgármester akkor, a midőn tizenhármad-fél éven át a gyárnak a vízhasználat kérdésében szabad kezét engedett, egyedül és kizárólag a város érdekeit tekintette és a 100 forint kiírtetésének fölfüggesztésébe is, miután ilyen csekély összegért, a mi gazdag városunknak nem illet volna kellemetlenkedni a Felmayer-gyárral, — szintén csak a város érdekében nyugodott bele.

De elismerjük a többi vádak alaptalan-ságát is sorra mind. Nevezetesen:

Székesfehérvár belvárosának lakói hálás örömmel fogadják a gyár kéményéből időkönkint lecsapódó, torkukat és szemüket kéjesen csiklandozó közzénfüstöt és mindenkinek legfőbb óhajja, hogy ebben a magas gyönyörben mentől gyakrabban és mentől tovább gyönyörköd-hessék. De végtelen nagy hálára van kötelezve városunk lakosságának az a része is, a mely olyan szerencsés, hogy a Felmayer-gyáron

is megmarad szóval temérdek haszonnal jár a mi a fő...

Siró Benedek pillanatra elhalgatott, azt várta, hogy az asszony meg fogja kérdeni, mi lézen a fő. Hanem hát Magdolna egyáltalában nem volt rá kíváncsi. Maga rukkolt ki vele!

— S a mi a fő, az egy lovam fejében kapok két tehenet, sőt még pénzem is marad azon-felül anyyi, hogy pár hold szántót szerezhetek is a magunk csekélységé mellé. No tetszik? Mit szólsz hozzá galambom?

Magdolna mindazáltal semmit se szolt hozzá. Némán bámult maga elé a maga nagy merengő szemével.

Siró Benedek azonban szentül meg volt róla győződve, hogy az ő terve az asszonynak is végtelenül tetszik. Mert hát ugyan hol találni a világ hátán olyan vászoncselédet, melyik a nem tetszésének vagy csöndes pörölés-sel, vagy pedig hangos perpatvarral ne adna kifejezést? A Magda hallgatását természetesen el lehet érteni. Anyit jelent az, hogy hát igazán fáj a szive, hanem hát ha már meg muszáj lennie, hát akkor isten neki csak legyen meg. S hogy az ilyen csöndes lemondás köny-nyet is fakaszt néha a pillák tövéből, az már könnyen érthető dolog.

Siró Benedek se rökönnyödött meg rajta, mikor feleségét könnyezni látta. Aprilisi zivatar-nak hamar vége szakad s jeget sohase hord a méhében. Benedek is folytatta:

— Tehát lelkem, ebben szépen megegyez-tünk vona. Most nyomban elmegyek Palásthy grófhöz s végleg megkötöm az egyességet a „Betyár“ irányában. Isten veled addig, édes!

álul lakik a csatorna mentén, vagy arra gyak-ran dolga van, mivel a gyárból kiömlő festék felülfíti a csatorna vizét s valóságos ambrózia illatot felel maga körül, úgy hogy minden érzékény idegetett ember oda jár sétálni ennek a csatornának a partjára.

De hálával és szeretettel emlékeznek meg a fent jelzett csatorna mentén telekkel bíró tulajdonosok is, mert a festékekkel kevert víz áldásossá teszi a földet, a melybe beszivárog és izletesebbé teszi a konyhakerti növényeket. A hová hull öntözések ennek a csatornának vize, ott mesés szépséggel indul meg a vegetáció. De a legnagyobb hála és szeretet tölti el azok-nak az embereknek szívét, a kiknek barnai ebből a csodás összetételű vízből isznak. Mert tudvalevő, hogy az indigó festéshez szükséges csavák készítéséhez hamuszair, vitriol, ónsó, arzén stb. stb. ezekhez hasonló anyagok használat-nak, a melyek az életfenntartásnak mind meg-annyi fontos tényezői, úgy hogy az állatok ettől a jeles összetételű víztől bámulatos fejlő-désnek indulnak.

Tovább megyünk! — Beismerjük, hogy a mi támadásunk alapja nem volt más, mint a polgármester személye elleni megmérhetetlen düh. Okunk van öt gyűlölni nagyon, mert ideálunkat elhódította; nem akar adni zseiros hivatalt a városházán, a melyre szükségünk van, hogy megélhesünk, és borzasztó sokat ártott a lapunknak gyűlölködésével és személyes sértegetéseivel számtalanszor megbántott.

Elismerjük, hogy borzasztóan nevésgesek voltunk, mikor mi a törvény idézésével keres-tük a város igazát, s tudomásul vesszük, hogy a város minden józan polgárának képviselété-ben a „Székesfehérvári Hírlap“ megmosolyogta ezt a mi alaptalan kirohanásunkat. Végül még azt is elismerjük, hogy a „Székesfehérvári Hírlap“ ezzel a czáfolatával egyedül és ki-zárólag a közérdeket óhajtotta megvédelmezni.

Van-e még a mit be kell ismernünk? — Nincs! — Levezekeltünk mindenért s alkalmat adtunk t. lap-társunknak, hogy gyönyörködjék egy olyan nyilatkozatban, a milyent tenni köteles-ségünk lett volna, ha valóban elhittük volna azt, a mit ő legutóbbi lapjában minden bizonyítás nélkül állított.

Csakhogy a mi felsorolt tényeinkkel és kétségtelen bizonyítékaikkal szemben nem elégséges a pusztá állítás. Tessék beigazolni, hogy valótlant irtunk s mi leszünk az első, a kik bocsánatot kérünk. De pusztá állítások, bennünket sem, másokat sem győznek meg

Mikor aztán Benedek ur ismét visszatért, arra már olyan meglepetés vártá odahaza, hogy a hajaszála is mind égne meredt ijedében. Magdolnát nem találta. A szolgagyerek tudott neki annyiból fölvilágosítást adni, hogy elszö-kött hazulról azzal az indoklással:

— Dehogy leszek én tehenesgazdának a felesége.

Siró Benedek pedig kővé meredt iziben annak a hírek hallatára. Csak éppen az hibá-zott neki még, hogy a felesége is a faképnél hagyja. Ő a gazdag ember meztelenre volt már vetkőztetve. Volt két szép lova s egy még gyönyörűsebb felesége — egyik lovát a végrehajtó pusztította el, a másikat maga bo-csátotta áruba, a felesége meg a lovak miatt szökött. És ő? mit tegyen már most ő?

Egyik ember az ő helyében nyomban föl-kerekednék a felesége után s még mielőtt a szomszéd faluba érne elögná, a másik elmenne s fölvenné a második paripa fejébe járó nagy summát s beülne vele a kocsmába: olyat mu-latna, mitől a bánya okvetlen megvesszekednék. De Siró Benedek egyiket se tette. Csak elment az istállóba, kivette a kedves paripáját, fölpat-tant a hátára és ezzel uccozu! vágatott neki az első országutnak.

A szolga gyereknek magyarázatképen annyit mondott mindössze:

— Hallod-e, kölyök! elmenj az asszony után s mondd meg neki, vesszen már minden — esztendeig se várjatok haza, mert világga mentem.

arról, hogy ténybeli állításaink valótlanak. Ha olyan jóindulattal veszi pártfogásába t. lapjárunk a gyárat, ami védelmezzé meg a mi támadásaink ellen, bizonyítsa be állításaink ellenkezőjét, de gyanúsításokkal ne akarjon bennünket alhallgatni.

A mi pedig közleményének utolsó sorában rejlő, burkolt fenyegetését illeti, arra nézve megjegyezzük: — nekünk egyedüli irányítónk a közérdek és az igazság. Ezeket tartjuk munkásságunk hivatott vezetőinek. És e két czél szolgálatától eltéríteni bennünket nem lehet. Ha a „Székesfehérvári Hirlapnak“ annyira a szívéhez nőtt ez a kérdés, hogy ő a gyárosok érdekét mindenáron megakarja védelmezni, — semmi szavunk hozzá. Joga van úgy tenni, a miut akar. Arról azonban meg fog győződni, hogy bármilyen természetű támadás bennünket helyünkön fog találni és meg fog győződni arról is, hogy nem fogjuk egyetlen szavunkért sem elhárítani magunkról a felelősséget. Nem kívánjuk, de nem is féljük sorainak folytatását!

*

Majd a jövő számunkban ismét részletekben fogunk foglalkozni a Felmayer-gyárral és az ezzel kapcsolatos kérdésekkel. De már most is ki kell egy némely dolgot jelentenünk:

Már több ízben érveltek ellenünk azzal, hogy a gyár milyen nagy hasznára van a városnak. Majd alkalom adtán mi azt fogjuk bebizonyítani, hogy milyen nagy hasznára lehetne!

Irnak arról is, hogy száz és száz embernek kenyeret adnak. Ingyen adják? Jutalom, könyöradományképpen adják? Nem munkáért? — Nehéz, fárasztó munkáért adják a fizetést és az a szegény munkásnép verejtékes munkájával míg magának csak kenyeret, urainak vagyonot szerzett. Ne említsék tehát ezt mindig úgy fel, mint valami kiváló jótékonytságot!

Még mást is! — Irnak arról is, milyen áldás, hogy egy ilyen nagy gyár van a városban, s hogy ebből a városnak haszna van. Csak a városnak van haszna? A gyárosoknak nincs? És mert haszna van különben is a gyárnak, szabad-e, jogos-e, hogy e hasznot meg nem engedett uton is növelje? — Hát ami törvényteleniséget ez a gyár elkövet, azt alázatos hasrafekvéssel fogadjuk, ne is merjünk szólni ellene? Hát csak törvénytelen uton állhat fenn ez a gyár?

Még tovább! Hát nem lehetett volna ezt a gyárat fenntartani s a város érdekeit is megvédelmezni? — Nem lehetett volna alagsatornán át elvezetni a fertőzött festékes vizet más-hova? — Ez esetben lett volna más gyár is a csatorna mentén (kettőt is akartak említeni), de a gyár fölött nem engedték, mert piszkította volna a gyár vizét, a gyáron alul meg a víz teljesen használhatatlan. Ha több gyár létesült volna nem százak, de egy-két ezer ember találta volna meg a kenyerét. Pedig ehhez nem kellett volna egyéb, mint a törvény lelkiismeretis végrehajtása. — Hanem azért természetes, — a gyárat ne bántsa senki, azt ne merészelje a törvény betartására felhívni senki. — Ez a legfőbb argumentum, hogy mi benne az igazság nem kérdezik egyesek, — de kérdezi az érdekeket féltő nagyközönség és kérdezzük mi.

Jövőre különben többet!

HIREK.

— **Kégl György.** Csak a nevét írjuk czimnek s mindenki tudhatja előre, hogy a nagylelkű családi birtokosnak újabb adományáról van szó. **Kégl György** családi nagybirtokos ugyanis a Székesfehérvárról építendő központi kath. egyleti házra 500 frtot adományozott *részvény jegyzés nélkül!* — Szép tette nem szorul dicsőrethe, de méltán szolgálhat buzdításul másoknak a követésére.

— **József főherczeg szemleutja.** József főherczeg tegnap este érkezett a szerb határszélén levő *Zimony* városába, A csinosan fel-díszített állomáson *Cseh* Ervin főispán, *Schiesl*

belgrádi osztrák-magyar követ a követség személyzetével, *Herdics* őrnagy, katonai attasé, *Kossovac* zimonyi polgármester, *Bach* had-oztályparancsnok, *Halaványi* tábornok dandárparancsnok, *Vukovics* ezredes és *Dragics* őrnagy a zimonyi honvédszászlóalj parancsnoka fogadták. A várost ez alkalomból díszesen fellobogózták és a szomszédos *Belgrádból* sok előkelő szerb jött át, kik a Grand Hotel előtt foglaltak állást. A fogadtatás után a főherczeg *Bođnar* alezredes és *Vécsey* százados kíséretében a szállodába hajtatott, hol lakás volt számára berendezve. A tüzoltóság sorfalat állt a szálloda előtt, a hol tengernyi nép várta a népszerű főherczegot, ki katonás üdvözléssel viszonzta a lelkes fogadtatást. Ma délután *Belgrádba* is ellátogat a főherczeg, a hol a királyi palotában fényes diszebédet rendeznek tiszteletére, melyen a kíséret, a követség személyzete és a szerb miniszterek vesznek részt. A főherczeg külön hajón megy át a szerb fővárosba, a hol a hajóállomásnál *Sándor* király egész kíséretével fogadja.

— Az ágyai kápolna bucsuja. Azon a szomorú emlékü helyen, a hol az ifjú *László* főherczeg oly azerenciaétlen véget ért, a bánatos apa, a mi szeretett *József* főherczegünk szép kápolnát építtetett. Az első bucsut tavaly tartották meg, nagy közönség jelenlétében. Az idei bucsu most június 27-én, *László* napján lett volna megtartandó s az urodalom, valamint a szomszédos *Kis-Jenő* és *Erdőhegy* községek lakosai már nagyban készültek a főherczeg fogadására. Mivel azonban a főherczeg most katonai szemleuton van, tehát nem vehetne részt az ünnepélyen, azért a bucsut két hétre elhalasztották.

— A kath. körök szövetsége. A székesfehérvári belv. kath. kör f. hó 12-án tartott választmányi gyűlésén kimondotta, hogy a kath. körök Országos Szövetségébe belép. Együttel megválasztotta azon tagokat, kik auguszt. 23-án Budapesten tartandó nagy-gyűlésen a kört képviselni fogják. Megválasztottak: *Dr. Bierbauer* Viktor, *Grenspurger* István, *Németh* Vincze, *Dr. Szabady* József.

— **Madarász József aranymandátuma.** A magyar parlament legrégibb tagja, e hó 19-én, vasárnap leutazott Sárbogárdra, hogy választói között ünnepelje meg képviselővé választatásának ötven éves jubileumát. A sárkereszturi választókerület közönsége erősen készült a valóban páratlan ünnepélyre és nagy lelkesedéssel fogadta *Madarász* Józsefet, midőn több képviselőtársas kíséretében közöttük megjelent. A pályaváron *Salamon* Ferencz községi jegyző fogadta szép üdvözlő beszéddel az őz képviselőt, a ki meghatottan válaszolt. E közben megérkeztek a fejérmegyei választókerületek küldöttségei is. Az állomási vendéglő szepén fel-díszített éttermében tartott lakomán számos felköszöntőt mondtak az aranymandátumos képviselőre. — Délután két órakor indult meg a társaság a község főterére, a hol már mintegy tízezernyi nép várakozott. A küldöttségek szónokai üdvözlő beszédet intéztek az ünnepelt-hez, a ki midőn az emelvényre lépett, alig tudott szóhoz jutni a kitörő lelkesültség közepette. A mikor ötven év előtt — kezdte a beszédét *Madarász* — fölkeríté őt e kerület, hogy képviselje az országgyűlést, bejárta ezt a földet s azt tapasztalta, hogy ez lesz az a föld, a honnan bátran hirdetheti a függetlenség elveit. Köszönetet mond a kerületnek, hogy ahhoz a zászlóhoz, a melyre 1848-ban fölesküdt, hű maradt törhetetlenül. Midőn tehát összejött e kerület polgársága ma, hogy megünnepelje a romlottságnak indult, erkölestelen világban a tiszta független eszmék diadalát, virágos kertté alakult át e kerület, a honnan minden magyar, a ki hazájáért és hazája függetlenségeért küzd,

erőt merithet. Ő nem akar második *Mózes* vagy *Józsue* lenni, csak az az óhajta, hogy Magyarország még az ő életében ünnepelje meg teljes függetlenségét. Ezután a többi képviselők beszéltek. *Mecseny* Lajos egy határozati javaslatot olvasott fel, melyben felszólítja az ország összes választókerületeit, hogy „*hasonló kitartással, megvetve a jövőben a vesztegetés és erőszak minden eszközét, csatlakozzék azokhoz az elvekhez, a melyek egyedül vezetnek ama czél elérésére, hogy népünk vagyoniilag, országunk erkölcslileg és politikailag szabaddá és függetlenné lehessen.*“ Még *Koller* Tivadar beszélt, ezután *Madarász* éltetésével véget ért a népgyűlés. Az ünnepelt számos üdvözlő táviratot kapott az ország minden részéből.

— **Paulovits sajtópöre.** *Paulovits* Ferencznek a „Székesfehérvári és Vidéke“ legutóbbi számában közzétett nyilatkozatára emitt semmi válaszuk nincs s csak egy kicsit megakarjuk korrigálni a „tévedéseket.“ Először is a vizsgálat nem pusztán tanukihallgatásra vonatkozik; másodszor szerkesztünk az adatokat nem hosszas vonakodás után, hanem a budapesti sajtógyűj vizsgálbíróhoz történt, első beidézése alkalmával, és nem most hanem még február hónapban adta át. — Amint ebből látható, nem is sok tévedés van *Paulovits* ur nyilatkozatában, azonkívül, hogy tudomást nem óhajtott venni azon szokatlan körülményről, hogy a sajtópör tárgyat képező cikk bizonyítási eljárását nem a sajtóbíróság előtt, hanem azt megelőzőleg tartják meg.

— A helybeli főgymnasium igazgató-sága az első osztályra jelentkező tanulókat f. é. július hó 1. 2. és 3. napján d. e. 11—12 órák között saját hivatalos helyiségében szabályszerűen felveszi. A jelentkezők kötelesek 4 frt beiratási díjat fizetni; kötelesek továbbá a negyedik elemi osztályról szóló bizonyítványt, az újraoltást igazoló bizonyítványt és keresztelő leveleket bemutatni. Elsőséggel bírnak a helybeli illetőségű katolikus tanulók. Az igazgatóság.

— **Visszatérés.** Szép jelenetnek voltak tanui e hó 19-dikén a *számbéki* hívők. *Molnár* Ágnes ev. református vallásu hajadon tért vissza a katolikus egyház kebelébe. — Az átvételt *Bilkey* Ferencz segédlelkész végezte.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A belügyminiszter a *számbéki* kath. olvasókör alapszabályait megerősítette.

— **A Balászké veje.** Most hét esztendője egy délczei bolgár tiszt járt a fehérvári vásáron, hogy *Battenberg* Sándor fejedelem istállója számára lovakat vásároljon. *Perakovics* Mihály, — így hívták a tisztet, ki a fejedelem főistálló-mestere volt — egy hetet töltött Székesfehérváron, ez idő alatt beleszeretett *Balász* Mihálynak, a Magyar Király szálló bérliójének szép-séges Ida leányába. A szép *Balász* Ida szintén jó szívvel fogadta a tess kapitány udvarlását és *Perakovics* jeggyűrűvel az újján utazott vissza Bulgáriába. Néhány hónap mulva aztán megtörtént az esküvő s azóta boldogan éltek *Szofiában*. Mintegy két hónappal ezelőtt tizezer franknyi hiányt fedeztek fel a *Perakovics* gondjaira bízott pénztárban, azért a kapitányt elmozdították állásától s a vizsgálat tartamára áthelyezték egy Várna mellett levő kis falucskába. Ő azonban nem volt hajlandó odaköltözni, hanem *Szofiában* maradt nejevel és két gyermekével. A napokban elakart utazni, de a rendőrség ebben megakadályozta és most erős felügyelet alatt tartják. *Perakovics*ot mindenütt derék, jellemes embernek ismerték, a ki a sikasztásban csak annyiban lehet részes, hogy a pénzt kezelő két hivatalnokot eléggé nem ellenőrizte. Felesége most a fejedelemhez készül folyamodni, hogy férje számára kegyelmet kérjen.

— **A vízvezetéki bizottság** tegnap délután 3 órakor a főispán elnöke alatt ülést tartott. Az ülés kimondotta, hogy miután a vízvezetőknek házilag leendő elkészítése nagy kockázattal járna, azért vállalatba fogják adni. A város a vállalkozóknak a beruházásokkal szemben évi 5% bruttó bevétel biztosít, de fentarja magának a jogot, hogy az üzembe vételtől számított 3 év után már megválthassa a vízvezeteket, még pedig a beruházási tőke 10 %-ának ráfizetésével. A pályázati hirdetmény a „Vállalkozók Lapjában” a „Mérnök és építész egyesület közlönyében” meg néhány külföldi lapban fog közzététetni, melyek megválasztása a polgármesterre bízott.

— **Meghívó.** A székesfejérvári m. kir. állami főreáliskola ifjúsága 1898. június 27-én, (hétfőn) az intézet helyiségében, a kirándulási alap javára, a honvéd-zenekar közreműködésével tornaversenyt és zártkörű táncmulatságot rendez. A tornaverseny d. u. 5 órakor, a táncmulatság esti 8 órakor kezdődik. — Beléptidő személyenként egy korona. Hideg ételeket és italokat Hoffmann Lajos vendéglős fog szolgáltatni.

— **Házasság.** Föglein János nagytétényi r. k. kántoránál 21-én vette oltárhoz Endresz Lujza kisasszonyt, Endresz J. budafoki magánzó szép és kedves leányát Budafokon.

— **Telefon.** A székesfejérvári közhasználatú távbeszélő hálózat előfizetői közé Pfinn József a „Concordia” temetkezési vállalat tulajdonosa belépett. Az új előfizető száma 79.

— **Tűzek.** Tegnap este 1/2 10 óra tájban Antal Antal szénatéri lakos háza belülről kigyulladt. A gyorsan megérkezett tűzoltóknak sikerült az épület egy részét megmenteni s így a kár nem nagy, de az is megtérül a biztosítás által. Még az égett gerendák öntözésével voltak a tűzoltók elfoglalva, midőn egy furcsa, de ijedt alak termett köztük, még pedig biciklin. A pongyolán öltözött ur leszőkött járműről, melyet meztől hajtott odáig s a tűzoltók az ifjabbik Armuthot, az előnyösen ismert Armuth-féle borkereskedő czég beltagját ismerték föl benne. Armuth sietett fölvilágosítani a meglepett tűzoltókat, miszerint nem segíteni jött, hanem inkább az ő segítségüket óhajtja igénybe venni, mert a Pestis pinczéknél levő hajlékuk lángokban áll. A tűzoltók nyomban kivonultak és erős munka után sikerült, ha nem is az épületet, de a benne elhelyezett nagymennyiségű szeszt megmenteni. A tűz oly formán keletkezett, hogy a hajlékban pálinkát főztek s éppen újra akarták tölteni a kazánt, mikor a szesz véletlenül meggyulladt s a láng belekapott a tető gerendázatába. A farészek el is égtek, de a pláhtelt ellentált a veszedelemnek és épségben maradt. Érdekes, hogy az égő kazán mellett elhelyezett, mintegy 7 hektoliteres szesszel telt hordónak semmi baja nem esett. A pinczét is sikerült megmenteni, a hol vagy 1000 hektoliternyi pálinka van. Nagy buzgalmat fejtettek ki az oltás körül a lövöldöző-utcai fekete ben-szülöttek, a kik éppen valami mulatságon hűdültek odakint s első voltak a tűznél. A kár körülbelül 3–400 forint. — Mivel már megint tűzről van szó, nem hagyhatjuk szó nélkül azt a felelet megbotránkoztató körülményt, hogy sem a vízfordókocsik nincsenek lámpával ellátva, sem pedig fáklyát nem gyujtanak a kivonulásnál s így a nagy sebességgel robogó kocsik a sötétségben könnyen okozhatnak szerencsétlenséget. Ugy tudjuk a tűzoltóság elég fáklyával rendelkezik, hát ne sajnálják azokat ilyen alkalommal elővenni, itt mindenesetre jobb hasznát vehetik, mint a temetéseknél, vagy a fáklyászenénél. Erre nincs

gondja Havranek József polgármesternek a tűzoltók főparancsnokának? Talán nem azért fizet 40% pótdíjt a város közönsége, hogy a tűzoltólovak tiporják ki a lelket. Tehát kérünk itt is „több világosságot!”

— **Vásári forgalom.** Erősen meglátszott a most lefolyt szentiváni vásáron, hogy a láda-fiók tartalma gyalázatosan ferde arányban áll az adóhatalmakkal. Az idő sem volt valami kellemesnek nevezhető, hát bizony meglehetősen silány volt a vásár eredménye, még a zsebmetszők sem tartották érdemesnek a vendégszereplést. Az állatvásár azonban elég élénk volt, a mennyiben a felhajtott 1850 lóból 1730-nak, 1890 szarvasmarhából pedig 1650-nek akadt új gazdája. Sertés felhajtott 40 darab, az egy szálig el is fogyott.

— **Pályázat tanító állásokra.** Az inotai kántortanítói állomásra f. évi augusztus hó 3-iki határnappal pályázat hirdették. Az állomással egybekötött évi jövedelem a következő: 1. Szabad lakás 50 frt. 2. Kézpénz a hitközségtől évenként 60 frt. 3. Husz pozsonyi mérő róz 60 frt. 4. Ismétlés iskoláért 20 frt. 5. Tándi 30 frt. 6. 4 hold föld 40 frt. 7. A községi erdőből rőzsfa 10 frt. 8. A helybeli uradalom iskola-adójából jelenleg circa 50 frt. Állandó segély 50 frt. Összesen 370 frt. Pályázni kívánó képesített tanfőriak kellően felszerelt folyamodványait f. é. augusztus hó 1-éig a kerületi esperes tanfelügyelőhöz (lakása Isztimér, posta helyben) benyújtani, a pályázat napján pedig Inotán személyesen megjelenni tartoznak. Székesfehérvár, 1898. június 18. — A nagy-lángi plebániához tartozó kis-lángi tanítói állomásra f. évi július 31-iki határnappal pályázat hirdették. Az állomással egybekötött évi jövedelem a következő: 1. Két szoba, konyha és kert. 2. Kézpénz 310 frt. 3. 12 méter tűzifa az iskola és saját használatára 36 frt. 4. 1 hold kukoricaföld a bérletől 12 frt. 5. 1 tehén téli és nyári tartása 15 frt. 6. 1 db. öreg, 2 drb. 2 éves s 2 drb. 1 éves sertés számára legeltetési jog 27 frt. Összesen 400 frt. A tanító tartozik a tűzfát felvágatni és az iskolát fűtetni. Pályázni kívánó képesített tanfőriak kellően felszerelt s méltóságos id. Gróf Zichy János-hoz (Nagy-Lángra) intézett folyamodványait a ker. helyettes tanfelügyelőhöz (lakik Fülén, u. p. Lepény) küldjék be.

— **Az idők jele.** Szerettük azt hinni mindeztideig, hogy valamennyi mesterlegények között a csizmadiaák őrizték meg leghivebben, legtisztábban az ősi erkölcsöket. Egy részük még ma is megveti az új ipar-törvényt idevágó szakaszait és teljes egy esztendőre szegődik be munkaadójához, mint akár száz esztendővel ennekeltette; annak rendje és módja szerint kikötvén a rőzsás tányérból való étkezést és a konvencionális kanál zsirt, mely a hívásos pomádét helyettesíti az ünnepnap fűsiklődsénél. Ujjab időkben vegyes elemek keveredtek ezen érdemes testületbe s a régi jó patriarchalis erkölcsök ennek következtében bomladozni kezdenek. Így Schweighardt Mátyás székesfejérvári csizmadia mester segédje Varga Ferencz apránként 25 forintokat szedgetett föl gazdájától előlegképpen s azután egy szép napon bucsu nélkül elhagyta a műtermet. Mind e napig csak várta Schweighardt uram a legényt, de tegnap már végképpen kifogyván a türelemből, följelentette a kapitányságnál. A ravasz ifjút most országszerte körözöttetni fogják.

— **Czigányok garázdálkodása.** Síralmas világot vetnek közbiztonsági állapotunkra ezek a napról-napra megújuló czigány kalandok. Már annyira vetemedtek, hogy világos nappal fosztogatják az üzleteket és a békés polgárok maholnap kénytelenek lesznek sarcot fizetni nekik, csakhogy békében maradhassanak tőlük. Tegnap délelőtt Lakatos György czigány vajda feleségével és több czigányasszonnyal beállított Wohl Zsigmond Széchenyi utcai üzletébe és a boltban levő árucikkeket alaposan megdézsmálták és egy zsák daralaszt is elloptak. Vohnét, ki egyedül volt a boltban, a vajda még meg is fenyegette, hogy baj lesz,

ha följelentí őket. Később, ugy 10 óra tájban pedig Richter József szárcsa-utcai boltjába látogatott el a martalócz kompanya, itt is előrelévesen az alkalmas időt, mikor az asszony egyedül volt. Itt még merészebben léptek föl és legelőször is a pénzesfiókot akarták magukhoz kapartítani, de Richterné lármát csapott s a barna sereg elmenekült. Richter hazamenén értesült a látogatásról, és rögtön a rendőrségre sietett, panaszt emelni, mire négy rendőr indult a czigányok keresésére, a kiket szerencsésen el is csíptek. Polczér Péter alkaptány ma reggel egyenkint kihallgatta őket, de mindnyájan konokul tagadnak. A bandát ma átkísérik a törvényszékhez.

— **Marharakodó állomás.** A földművelésügyi miniszter a m. kir. államvasutak kötelékében levő Fejér és Tolnamegyei h. é. vasút vonalán Fejérvármegye területén fekvő Rácz-Almás állomást marharakodó állomásul engedélyezte.

— **Hullahorgászat.** Jelentékeny kereset-ága ez a dunamenti halásznoknak, mert minden egyes kifogott tetemért 10 frt jutalom úti a jámbor partlakó markát. Batta község határában e hó 12-én egy már teljesen feloszlatnak indult ismeretlen férfinullát fogtak ki a Dunából, mely már mintegy 7–8 hónap óta lehetett a vízben. A ruhafoszlatnyok után itélve, hajónak látszott, aki valószínűleg véletlenül fordult le lenge csónakáról, mert testén a külső erőszaknak semmi nyoma nem volt felfedezhető.

— **Lábrakelt kabát.** Fischer Ignác budapesti Zsolnai-gyári munkás vasárnap éjjel a vásárrban egy kocsin aludt s ezalatt feje alá gyűrt kabátját ismeretlen gazdók elemelték. Fischer egyszerűen napirendre tért volna a csekélyke baleset felett, mert saját bemozdása szerint csupán 30 krajczár értéket képviselt a szőben forgó ruhadarab, a mi élénk világot vet gazdájának a viselkedésében tanúsított puritán egyszerűségére, — ha munkakönyve, születési bizonyítványa és egy Fischer Manó érdeklő lőjártat is nem foglaltatott volna benne. A rejtélyes tolvajt nyomozzák.

— **Nem sikerült manipuláció.** Nyikos János bérkocsis egy 18 forintról szóló takarékpénztári könyvet adott át Szent István őrizetbe. Szentese cselédje, a hűszemű Véniczai Róza valahogy megszagolta a kincset és addig ügyeskedett, míg a napokban végre sikerült magához kapartítani. A szákmánnyal aztán megszökött Moórva és ott Sternfeld Jakabnak eladta 10 frtért. Sternfeld ma délelőtt bejött a takarékpénztárba, hogy a pénzt felvegye, de ott már időközben értesültek a könyvecske viszontagságairól és Sternfeld urat megcsípték; a ki erősen mentegetődzött, hogy ő tiszta üzletet csinált. Azonban remélhetőleg elveszik a kedvét az ilyen „tisztá üzlettel.”

— **Virtuskodás.** Tegnap este a vásártéri Keller-féle boltban Szabó János szalonát ért. Ebben ugyan éppen semmi virtus sincsen, hanem az még csak később következett, mert Keller kijelentette, hogy az ő helyisége nem étterem, annál kevésbé a részeg emberek szanatóriuma. Szabó a részeg kifejezést magára nézve mélyen sértőnek találta és a szalonafaragó bioskával rátámadt Kellerre, a ki habozás nélkül, élénken javjeszékelni kezdett. Ekközben rendőrt küldtek s az csakhamar meg is jelent. A szorongatott kereskedő panaszára beakartá kísérni a még mindig eszevesztetten hadanászó Szabót, de az keményen ellenszegült, sőt a rend komoly óráit cizfra, de vissza nem adható kifejezésekkel inzultálta. Végre azonban még is sikerült a legényt meg-regulálni és a rendőrségre szállítani, a hol két napi kijózanítási kurára ítéltetett.

— **A fonográf.** Ugy látszik a fejérvári közönség egy része még nem tudja kellőképpen méltányolni Edison zseniális találmányát, a fonografot. Legálább erre enged következtetni Bieinstein Jakab masinájának szomorú tragédiája. Potom két krajczárért ajánlotta a nagyérdemű közönség szíves érdeklődésébe a XIX. század legnagyobb csodáját, melynek vékony gummi-

csövei által élvezni lehet minden kiváló zenei csemegét; Dankó Pista legújabb hallgató nótájától kezdve a sivatag oroszánjának bümbölésével vitekedő Wagneri muzsikáig. *Farkas József* olaj-utcai lakos csak nézte, nézte az ördögös jószágot, — már a mennyire a sok jó itál következtében keresztben álló szeméitől tellett — és elhatározta, hogy ő is meghallgatja a koncertvált zenét. De pénze nem volt és Bienstein ilyen körülmények között nem volt hajlandó Farkast gyönyörködtetni. Erre Farkast elöntötte a méreg s a keze ügyében levő füstöllyel szétvágott a villamos batteriák között. A fonográf úgy járt mint a rátóti óra — örökre elnémult, Bienstein pedig bepörölt az olaj-utcai vandált 30 forint kárterítés erejéig.

— **Hűtlen eseléd.** Bizony, olvasván ezt a címet méltán kérdezhetné akárki, hogy hát hűek is vannak még manapság? Az idők jele ez is. *Német Anna dömölőri* (Vasmegye) illetőségű eselédleány *Samu Istvánnénál* szolgált, s asszonya tegnapelőtt a malomba küldte lisztért. Hogy aztán nem győzte visszavárni, gyana-kodni kezdett, még pedig nem minden alap nélkül, mert nyilvánvaló lett, hogy a leány elszökött s asszonyának négy darab felszokonyáját is magával vitte. Most a rendőrség keresi.

— **Gyermekek dohányzása.** Norvégiában legközelebb törvényjavaslatot terjesztettek a sthorthing-elé a 16 éven aluli gyermekeknek a dohányzástól való eltiltása céljából. Ez az elhatározás bizonyítja legjobban azt, mennyire elterjedt Norvégiában a serdülő ifjuságnál a dohányzás és hogy ennek milyen káros hatását konstataáltak máris a gyermekemberek szervezétére. A törvényjavaslat meglehetősen szigorúnak készül. Így a városokban szigorúan tilos lesz a 16 éven aluli egyéneknek dohányt eladni; a vidéken ez csak arra az esetre engedhető meg, ha az illető olyan megrendelő cse-dulákat hoz, amelyet egy, az eladó előtt feltétlenül ismerős felnőtt személy irt alá. Azonkívül a városokban és a vidéken is szigorúan büntetendő minden felnőtt, aki 16 éven aluli egyéneknek bármily ürügy alatt is átengedi dohányt. A javaslat felhatalmazza a rendőrközségeket, hogy minden 16 éven aluli egyéntől elvegyék a pipát és a dohányt és végül ki-mondja, hogy a javaslatban foglalt tilalmak áthágása kettőtől száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó. Nálunk sem ártana hasonló törvény hozatala.

— **Állatjárványok a megyében.** Veszett-ség: Bodajk 1 u., Czece 2 u. — Rühkór: Sárkeresztur 1 u. — Sertésvész: Aba 1 pusztá, Csódkakó, Ercsi, Felcsuth 14 udvar, Herczegfalva, Igar, Jenő 4 u., Káloz 1 pusztá, Moór, Pákoz, Polgárdi, Sárkeresztur 10 u., Szabad-Battyán 1 pusztá, Seregélyes, Szent-Agotha, Tárnok, Vaál 9 udvar.

INNEN-ONNAN.

Az állatok u. n. szellemi tulajdonságairól.

— Természettudományi közlések. —
Írta: Számmér Ilona.

I.

Temetésről jövők. Aranybükös éjszak oldaláról. Hajnal után, harmatszáradáskor történt a nagy eset. A dobrogó molnár buzásföldjén, közel a csorda-kutnál feküdt a nagy halott.

Kódobányi messzeségből láttam az egészet. Terhes kalászingás volt a harangbúgás, gyászos siratóul árvák csipogása, határtárho eperákról némán szakadt le az ósról odátévedt ökörnál fátvola; jó volt szemedőnek.

Tavaszzal mult három esztendeje, hogy ide verte tanyáját a most bús özvegyes jutott fűrjapra. Nekik volt e hely teremteve. Vizmosó part enyhéből ide rajzott alkonyadtán muzsikáló szunyog-nép; oszt egy reppenés s már a dülőlől lehetett szedegetni a kifakadt magvakat.

Most mindennek vége. Egy rendülés, egy átkos füstfelleg s piros lett a kalász töve fűrjama átlított szívétől. Szempillantás alatt kifordult az eleség remegő csőréből, a hogy téveteget járassal fészektől nem

messze esett le. Hóhéra felemelte; övét nem vette észre. Én láttam, én hallottam őket. Most itt vannak kendőmben az árva.

Érzem szívők dobbanását, pelyhes szárnyacs-káik ügyetlen mozgását.

Pihető kis jószágok, ne féljetez tőlem, anyátok leszek.

Tanulmányozlak benneteket...

Ha könnyű lesz szemcskétek, azt hiszem, hogy fáj az árvaságotok, ha erősebb napsugár elszóktet titeket régi hazátokba, bükös árnyékához, kalász zúgásához, úgy gondolom majd: szabadságvágy miatt lettem én nagy vesztes; de visszajöttök úgy-e, vissza, én azt érzem.

Szeretem az állatot. Szeretem nézni, megfigyelni, szokásaikat ellesni. Szeretem a levegőt kaczerán szel-delő madarakat, a virágkelyhen nyalakodó pillangókat. Szeretem nézni, miként vonja ezüstnyállal korhadt kerítését az apró csiga-biga, mint iparkodik anyaföld mélyéből záporos után földnek férge a giliszta.

Szeretem, ha körülrepdesnek a tarka-barka czirkék, ha tolokodnak hozzá a búbos jérczék, nevető galambok. Szeretem a falut. Falusi nyári estét; nyári estén hallom a tehéncsorda gilingelését, apró malaczkok anyjok utáni visítását, port felverő juhnyáj kolompolását, buksi barikáknak panaszos begetését.

Szeretem és becsülöm őket.

Csodás félelemmel tisztelték őket a régiek, hős-regéket írnak róla Spárta fiai, — kenyere morzsáját sajnálja most sok lény, hóban fürdő apró madárkától.

Teremtőnek nagy ajándéka vagy, állat! Mily kevesen értenek meg titeket.

Testi szükségleteik kielégítésére halomra ölik fajotokat, orozva lopják meg szabadságotokat és gyönyört keresnek sziveskéteik megenésített jajjain-ban; elpusztultok hányszor zöld lomb hiányában, virágillat nélkül. Öltözéket szőnek, disztnek, festéket készítenek belőled és elfelejtik, hogy van szived, hogy tudsz gondolkodni, tervezni, számolni, szeretni, tűrni! Igaz meggondolás, cél ismerete nélkül — ösztönből!

Beléd oltatott a vágy, a tehetség, mely téged nemessé, sokszor tiszteletreméltóvá, ugyanez a terem-tés koronázta, kegyetlenné képes tenni.

Természeti törekvéseid csodálatraméltón nyil-vánulnak, melyek előtt sokszor pirulhattál te nagy, te dicső ember!

Égő homokpusztán, hol a számom zúgásával együtt ordított falkájával az állatok hatalmasa, az elefánt, milyen kezes, odaadó hű cseléd válik belőle, ha pályába kerül és sorsa utolérte. Egész családot utaztat a hátán, vizet hord, fatörzset cipel, zsákok dob pehelykönyűsséggel, szóval fontos személyiség ő a háztartásban.

Kelet-India egy kis szigetén történt, hogy Gaurot ültetvényes, magányos ember lévén, egyetlen család-tagja, barátja, gondozója, szolgálja Beppó, egy vén elefánt volt. Ez szobát sepet, bevásárolt, gyomlált stb. munkát végzett. Egyszer gazdjával szabóhoz kellett mennie, nagy csomag ruhával ormányán. A műhelyben incselkedtek vele, tüvel szurkálták legyező füleit. Bosszút forralt Beppó. Kileves egy nap ura távozását, teleszitta ormányát a patakbold s a ker-tések mellett szinte csuszva haladt a szabóműhely ablakához, hatalmas tuszt juttatva a legények közé.

Egy másik eset, melynek színhelye ismét India csodás országa, tanuságot tesz az elefánt okossága, emlékezőtehetsége, fortélyá és előreszámitó tudomá-nyáról. Nagy virágterület művelése volt a ház elefánt-jára bízva. Az öntöző kanna füle egy nap letört. Gazdjá bádögoshoz küldte. Ekkor az állat megvi-gyázá az utat, merre a kannát vitte a szolga és a következő törősnél maga ment a bádögoshoz. Ez többször ismétlődött. Az elefánt kezdett okoskodni. Hátha nagyobb baja lenne az edénynek. Összetörte... Egy hétig kényelmesen sétálgatott a kertben dolog nélkül. A gazda megkorbaácolta hanyagsága miatt, de ugyancsak elbámolt, midőn hozzák a számlát a sok kannajavításért. Állata leleményessége kiengesztelte a farmert kerte elszáradt növényeieit.

Hogy a majmok mily szeretettel vannak kicsi-nyek iránt, annak ismerete kitűnik az egyes szülőkre alkalmazott majomszeretete szóból, ugyanis ha gyer-mekeiket helytelen irányú dédelgetésben, hizelgésben részesítik. Hogy mily képesek van az utánzásra, azt ismét igazolja a gyakorta használt megjegyzés: »ne tégy úgy, mint egy majom!« A járdakoptatók, az üresfejű léhaféccsével tündető gígerlik is nem

egyszer voltak szerencsések hallani e véleményről: »nézd csak ezt a majmot, hisz mindenben utánozza X-et.«

Boszulálók és ravaszok a majmok: A legnagyobb szeretet mellett is gyilkosa tud lenni urának egy szeszélyes pillanatában, ezt számos szomorú példa bizonyította már. Hisz csak nem rég történt Budán, hogy urnője arczát halálra marcangolta kedvencz makija,

Dacrára, hogy iktózatol veszekedést tartanak majd minden zsákmányolásnál, különösen a bógönczök (mycetes), mégis tán egy felsőbbrendű állatnál sincs annyira kifejlődve a társasélet és annak rendes szabályai, mint a majmoknál.

Ha beveszik magukat egy-egy gyümölcsbe, ott őrt állítanak, majd minden öt-hat méternyre, melyek egy sajátságos hangú fitytyentéssel figyelmeztetik a vezért csapatjávali futásra. Senegálban az arabok esküdt ellenségei e vezéreknak s sőhajta változtatják meg e közmondást: mi vetünk, a czerkoffok (cerco-pithecus sabem) aratnak!

Csodálatos, hogy vannak sokan az érzéki eszes lények közt, kik lealacsonyítják magukat ama gon-dolattal, hogy ez állattal rokonságban volnánk!

Annyiban igaz, hogy ösztöneik sok esetben szellemi képességekké dicsőülnek egyes, magukat velük sógorságban tartó teremtes koronáinál!

Törvénykezés.

Vádlóból — vádlott. Még a mult évben történt, hogy *Steininger* Sándor helybeli keres-kedő, *Webermann* Jakab szintén helybeli keres-kedőről valami nem éppen hizelgő nyilatkozá-tokat tett bizonyos selymekendőket illetőleg. *Webermann* Jakabnak tudomására jutott ez a nyilatkozat s önértében sértődten a bíróság-hoz fordult panaszért. Az ügy mikor a kir-tázházhoz került, váratlan fordulatot vett. Ott ugyanis a vádlott *Steininger* Sándor ellen meg-szüntette az eljárást, azzal az utasítással, hogy az *Webermann* ellen folytatandó annak meg-állapítása végett, vajjon nem-e igaz *Steininger* vádja. Már a multkorban lapunkban ismertetett első tárgyalás meglehetősen gyanus körülmé-nyeket hozott felszínre, a melyeknek kellemet-lenségét a tegnapelőtt megtartott tárgyalás csak növelte *Webermann*okra vonatkozólag. Az első terhelő tanu *Berger* Béla volt, aki azt vallotta, hogy látta, mindön *Braun* Sándor és *Deutsch* Béla *Webermann* kereskedésében egy utazó úgynöktől egy selymekendőt elloptak. *Berger* Dező pedig arról tesz vallomást, hogy mintegy két hónappal eelőtt a Sóstónál egy asztal mellett ült *Deutsch* Bélával, a ki akkor előtte az mondta, hogy nem bolond bevallani a selymekendő ellopását, mert akkor őt is becsúknák. — Angyal Gábor végrehajtó jelen volt *Steininger* üzetében, mikor *Deutsch* Béla a selymekendő lopását beismer-te s elmondotta azt is, hogy *Webermann* tagad-tatta vele a dolgot. — *Wiener* Gyula vallomása már egyenesen terhelő *Webermann*okra, miután nevezett tanunak maga *Webermann*é mondotta, hogy a selymekendőt nem a férje, hanem ő vette meg. Ugyancsak *Webermann*é mondotta *Wiener*nek, hogy *Deutsch* Bélát azért dobták ki az üzetből, mert nem úgy vallott az első alkalommal, a mint kellett volna. Különbön ő is hallotta *Deutsch* Bélának *Angyal* Gábor által is vallott beismerő nyilatkozatait. Ugyan-ezeket a nyilatkozatokat *Braun* Adolf is meg-erősíti. — Szóval *Webermann*okra nagyon szo-morúan kezd kiütni az általuk indított per és a mig kétségtelen, hogy *Steininger*t a rágalma-zás vádja alól fölmentik, addig *Webermann*ék ügye nagyon kétséges. — Különbön újabb tanu-kihallgatások lesznek, a melyek lehet, hogy még érdekesebb bizonyítékokat is hoznak felszínre.

Gabonaárak.

— Piaczi árak 1898. június 22. —

Buza	11:40	11:80
Rozs	8:20	8:40
Árpa	6:40	6:70
Zab		
Tengeri	6:20	

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

Fejér- és veszprémmegyei

kerületi főképviseletünk igazgatásával
Tek. **Hessky Imre** urat bízuk meg.

Képviselőség irodai helyisége ideiglenesen FA-PIACZ, PONTY-VEDEGLŐ 1. számú szobába van.

A „Hamburgi katonaszolgálati, kiházasítási és kárbiztosítási társulat” Magyarországi főigazgatósága Budapesten.

Fontos

magánosok-, bankházak-, takarékpénztárak-, egyletek-, társulatok-, ékszerészek és kereskedőknek.

Első O. biztosító-társaság betörés ellen.

Magyarországi vezérképviseletége Budapest VI. Váci-körút 35-ik szám.

A müncheni viszontbiztosító-társasággal (résztvénytőke 10 millió márka) 1898. január hó 17-én létrejött megállapodás értelmében ezen társaság mindazon igény tekintetében, a mely az „Első osztrák biztosító-társaság betörés ellen” biztosítási szerződésai alapján támasztatik, egyetemleges kötelezettséget vállalt.

Biztosítás betörésnél előforduló elvesztéssérülés vagy megsemmisítés ellen:

a) minden ingó és értéktárgyknál a házban a városban vagy a városon kívül nyaralóban.

b) készpénz vagy értékpapiroknál.

c) áruaktáráknál, arany vagy ezüst tárgyaknál és ékszereknél.

A biztosítás az esetben is érvényes, ha a betöréses kár az üzlethez vagy a házhoz tartozó egyéntől származik. Felvilágosítások az intézet irodájában nyújthatnak, Váci-körút 35. ahol vidéki képviselők ajánlatai is elfogadhatnak.

VENDEGLŐS URAK FIGYELMÉBE

legújabb szerkezetű

SÖR és BORKIMÉRŐ KÉSZÜLÉKEK

egyszersmind

jégszekrények nagy jégmegtakarítással.

Ezen készülékkel egy hordó sör (Pilseni is) több napon át az utolsó pohárig jég hidegen és kristály tisztán mérhető.

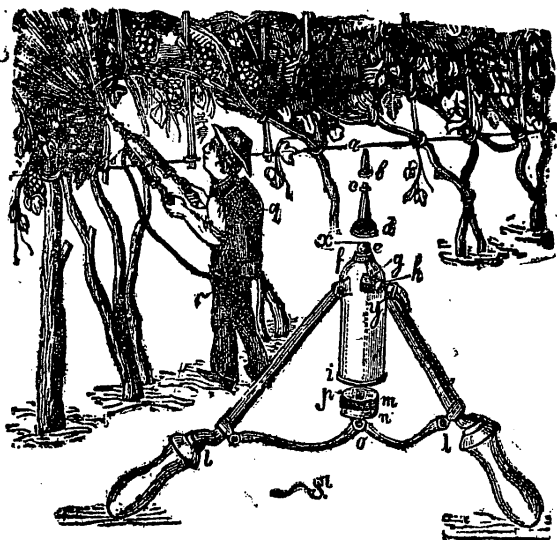
Különlegesség: törvényesen védett, Universál Sör és borkimérő asztal, erős zinkbádoggal burkolattal mosóedénnyel, hűtőszekrénnel, ételneműeknek stb. Kívánatra vezeték közvetlen a pincéből. Folyékony szénssavval vagy tiszta légnyomással. Csinos kivitel, olcsó ár.

Dr. WÄGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak mint betéti társaság

BUDAPEST, TINODY-UTCA 3. SZÁM, a Gizella gőzmalom mögött.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

12 méterre víz.
LEGTARTÓSABB ÉS LEGMUNKABÍRÓBB.
18 kitértetésünk közt a bordeauxi nagy díj.

500,000 darab használatban.
Ára vörösrézputtonnyal 15 ft.
Mindenféle más permetező is megrendelhető.

ABBÉ CANDEO szab. páduai permetezője

3 szénával, 10 évi tartósság. Bármely faputtonnyal is használható. — Ára tömítővel (puttony nélkül) 11 ft.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA,

Gép- és szerszám-raktár: Budapest, Váci-körút 26.

STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és szőnyeg-üzletében

Székesfejervár, (Pollák cipésszel szemben)

a tavaszi idényre a legdivatosabb női szövetek, női és gyermek felöltők megérkeztek és azok meg-
lepő olcsó árakért adatnak el.

Vászonneműekben szintén nagy választék.

1 vég vas vászon 30 rőfös kitűnő minőség ez előtt	7 ft 50 kr	most 4 ft — kr.
1 „ kanavász 30	7 ft 50 kr	most 3 ft 80 kr.
1 „ Rumburgi 50	25 ft — kr	most 8 ft 50 kr.

Kérem a tisztelt közönség szíves pártfogását, az elismert szolid és jutányos kiszolgálásról már előre is biztosíthatom.

Tisztelettel

STEININGER SÁNDOR.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfejervárott.